

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata vt
Sacramento, & vt sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-vnctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De materia, & forma Sacramenti in communi. 3

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

PUNCT. III.

De materia, & forma Sacramenti in communi.

1. Quae sint in communi materia, & forma sacramenti explicatur.
2. Si materia, vel forma substantialis mutetur, nullum est sacramentum, & quando haec mutatio in materia contingat.
3. Quando contingat substantialis mutatio in forma.
4. Verborum corrupta prolatio non est substantialis mutatio.
5. Quid dicendum, quando addis verba, quae verum consensum corrumpere possunt? Deciditur pendere ex intentione proferentis.
6. Explicatur qualiter priuatus error in materia, vel forma sacramenti non obstat eius valori.
7. An impediatur praedictus error debita intentione? Proponitur dubitandi ratio.
8. Resolvitur per se non impedire, bene tamen aliquando.
9. Colligitur quid sit dicendum, cum credis aliqua verba esse necessaria, cum tamen non sint, & vel aliqua non esse necessaria, quae tamen sunt.
10. Error commissus circa subiectum sacramenti matrimonio excepto regulariter non vitiat sacramentum.
11. Quae variatio formae, seu materiae, rituumque sacramentorum peccaminosa sit.

Cum Sacramentum sit signum sensibile inuisibilis gratiae necessario dicendum est illius materiam esse rem illam sensibilem ex diuina institutione assumptam ad gratiam significandam, formam vero esse significationem ipsam, vt latius explicuit Suar. 1. 3. in 3. p. disp. 2. sect. 2. Egid. de Coninch. q. 60. art. 6. à n. 35. At in re illa sensibili, quae ad significandam, & causandam gratiam assumitur, si de sacramentis nouae legis loquamur, communiter Doctores sentiunt aliud se habere per modum materiae, aliud per modum formae. Verba quae in sacramento assumuntur sunt forma, quia & materiam determinant, & expressius significant: res vero, quibus verba iunguntur sunt materia. Quo sensu dixit Concil. Florent. in decreto unionis, Sacramenta nouae legis tribus perfici, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, & persona ministris conferentis sacramentum cum intentione faciendi, quod Ecclesia, quorum si aliquid desit, non perficitur sacramentum. Qualiter autem verba in singulis sacramentis sint forma, & quae eorum materia, & qualiter inter se habeant coniungi, vt vnum componant, commodius explicabitur, cum de singulis sacramentis in particulari agemus.

1. Solum in praesenti superest explicandum, quae mutatio materiae, & formae sacramenti illud irritum reddat, & peccaminosa sit? Pro quo supponendum est formam, & materiam in sacramento variari posse, vel substantialiter, vel solum accidentaliter: substantialiter variatur, nullum est sacramentum, secus si solum accidentaliter. Materia substantialiter, mutatur quando secundum communem vsum, hominumque existimationem substantialiter diuersa est, tamen si physice eadem specie sit. At si spectato communi vsum, hominumque existimatione eadem perseverat, mutatio solum accidentalis est. Exemplis rem manifesto. Aqua elementaris materia est baptismi, si tamen loco illius artificialiter apponatur, tamen in opinione probabilis specie physica non differat, materiam sacramenti substantialiter mutat: quia secundum communem vsum, & existimationem substantialiter diuersa est: secus tamen esset, si aliquam elementarem, turbidam, vel calidam, aut frigidam apponeret: quia haec spectato communi vsum accidentaliter mutatio est. Item panis triticus coctus est materia Eucharistiae, quia est vniuersalis, secus, si coctus non sit, quia esto non differat specie physica, differat tamen substantialiter secundum communem vsum, & existimationem, ac proinde in ratione materiae Eucharistiae, quod sit azimus, aut fermentatus solum est differentia accidentalis. Deinde in sacramento matrimonij consensus contrahentium habilius praesente parcho, & testibus illius sunt materia, qui tamen physice non differunt a consensibus, cum patochus, & testes absentes sunt, sed quia differunt moraliter, & substantialiter in ratione contractus, ea de causa in vno casu sunt materia legitima, secus in alio. At quod consensus exprimitur verbis, vel nutibus, solum differentiam accidentalem constituunt spectato communi vsum hominumque existimatione.

3. Forma in sacramentis nouae legis, quae verbis constat tunc substantialiter mutatur, cum diuersum sensum, seu significationem à Christi institutione praestet, nam cum significatio sit quasi anima sacramenti, mutata significatio substantialiter forma mutatur, & sacramentum corrumpitur. Contra si verba prolata à Christo mutentur, & ex illius mutatione significationem substantialem non amittant, sacramentum validum

Ferr. de Castro Sum. Mor. Pars 17.

est, quia solum est mutatio accidentalis, non substantialis. Hinc fit si sacramenti verba mutentur in aliud idioma ab eo, quo Ecclesia vtitur, esse accidentalem mutationem: quia eundem sensum, & significationem retinet, vt explicuit Cajetan. q. 60. art. 7. ad 2. Suar. disp. 2. sect. 4. Coninch. art. 8. dub. 1. n. 68. Idem est si retento eodem idioma verba alia à Christi institutione vsurpetur ipsius significantia, qualia sunt in sacramento baptismi, si baptizares in nomine Genitoris, Geniti, & Procedentis ab vtroque: tamen si probabilitate non careat hanc mutationem substantialem esse, quia in sacramento baptismi non solum quaelibet expressio Trinitatis, sed clara & distincta requiritur, eo quod baptismus sit ianua omnium sacramentorum. Item si verba transmutentur retinendo sensum eundem, eandemque significationem, vt contingit, cum dicitur. Ego baptizo te, tu à me baptizaris, accidentaliter est mutatio non substantialis. Ex subtractione autem verborum aliquando mutatio substantialis contingit, aliquando solum accidentaliter, si eandem significationem & sensum oratio prolata retineat, accidentaliter erit mutatio: vt cum in sacramento baptismi, vel poenitentiae omittis pronomen Ego, & solum dicitur, absoluo te, baptizo te. Secus est, si ex subtractione alicuius verbi sensus mutetur, vt si omittas explicare baptizandum, solum quae dicas. Ego baptizo, Ego absoluo. Tandem si loco verborum nutus apponatur, mutatio essentialis est in omnibus sacramentis praeter matrimonium, quia omnia, matrimonio excepto hanc expressam significationem per verba requirunt.

4. Restat tamen triplex enodanda difficultas. Prima an sit mutatio essentialis formae, si verba corrupte pronuncientur, vt si in administratione baptismi dicas. Ergo te baptizo in nomine Patris, Filii, & Spiritus sancti. Et in sacramento Eucharistiae dicas. Hoc est corpus meum? Ratio difficultatis est, quia esto intentionem habeas, cum ea verba proferes, veram formam proferendis: de facto tamen eam non proferis non enim patria nomen est ad significandum Patrem diuinum impositum, nec nomen filii ad significandum filium diuinum: ac ad sacramentum non solum intentio recta requiritur, sed etiam vltus verborum secundum communem vsum, hominumque existimationem significantium: Ergo vsurpatione illorum verborum sacramentum non perficitur. Nihilominus contrarium tenendum est, & affirmandum illis verbis sacramentum confici, quia solum est mutatio accidentaliter, non essentialis. Nam esto illa verba per se spectata personas Trinitatis non significant, illas tamen significant in circumstantiis, in quibus proferuntur: ob tempus enim, & occasionem & modum, quo proferuntur, idem ex communi vsum, hominumque existimatione significatum habent, ac si rite prolata essent, vt expressè definiuit Zachar. relatus in cap. retrahunt, de consecrat. dist. 4. & docuit D. Thom. q. 60. art. 7. ad 3. Syluest. baptismus 5. Egid. de Coninch. dist. 9. 90. art. 8. dub. 1. n. 78. Bonac. disp. 1. de Sac. q. 2. p. 1. n. 20. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 1. cap. 4. n. 4. vers. forma. & alij apud ipsos.

5. Secunda difficultas est, quando legitima formae verba addis, quae illius verum sensum corrumpere possunt, an tunc sit substantialis mutatio? Exemplum est, si conieceres sub hac forma. Hoc est corpus meum spirituale, vel hoc corpus meum, quod de caelo sumptum est. Haec enim postrema praecedentia corrumpere possunt, si per modum vniuersi, & vniuersalem accipiuntur, quia praestant hunc sensum fallum, corpus Christi esse spirituale, de caelo, & non de beata Virgine sumptum esse. Secus esset, si spirituale pro beato, & caelesti vsurparetur, & quod de caelo sumptum est intelligeretur, non quod sumptum est de materia caeli, sed quod sumptum est caeli auxilio de beata Virgine, vel quod sumptum est de beata Virgine, quae caeli nomine appellatur. Idem est si baptizares sub hac forma. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & intemeratae, semperque Virginis Mariae. Haec enim postrema verba praecedentium sensum possunt immutare, quia si omnia illa verba per modum vniuersi simplicis orationis proferantur, hunc sensum praestant, scilicet te aequè baptizare in nomine Virginis Mariae, ac in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, beatissimamque Virginem Mariam eiusdem cum Patre, Filio, & Spiritu sancto esse substantiae. Qui sensus falsissimus est, & sensum legitimum formae sine dubio interruptit. Quapropter si ea verba modo dicto proferes, substantialem formam mutares, sacramentumque non conficeres, & ita sufficit Valq. disp. 129. c. 7. n. 107. Suar. disp. 2. sect. 5. in fine Egid. de Coninch. q. 60. art. 8. dub. 1. n. 64. & 70. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 1. concl. 3. Bonac. disp. 1. q. 2. p. 1. n. 25. cum D. Thom. q. 60. art. 7. & 8. & D. Aug. lib. 9. de baptis. c. 25. Verum si illa verba adderes sub diuersa intentione, qua priora verba pronuntias quia solum intendis beatam Virginem intocare, vt illius nomine auxiliaris sacramentum conficias, non vt sub illius nomine, tanquam sub forma sacramentum praestes. Suar. Layman. Egid. Bonifac. cum D. Th. & Aug. sentiunt, & satis probabiliter te solum accidentaliter mutare formam, non essentialiter, atque adeo verum sacramentum conficere. Ratio est, quia anrequa illa verba extranea à forma baptismi addita sint, legitima forma sacramenti est constituta, quia sunt pronuntiatia verba legiti-

A 2 man

nam formam constituentia cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia, & Christus instituit, ac proinde habent suum effectum à subsequentibus verbis independentem. Deinde quia in his, quae ambiguum sensum, legitimum inquam, & illegitimum habent, ex intentione proferentis determinanda sunt: intentio autem proferentis in praedicto casu recta est, siquidem est intentio baptizandi in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, tanquam sub forma baptismum constituyente, in nomine Beatæ Virginis, tanquam sub persona auxilium & fauorem ad conficiendum sacramentum praestante. Ergo ob additionem illorum verborum sub praedicta intentione forma sacramenti non variatur substantialiter, sed solum accidentaliter.

Dices verba sacramenti non ex cuiusque arbitrio significare debere, sed ex usu, & communi hominum existimatione, quia sunt signa publica, & stabilia, quibus Deus colitur, & homines sanctificantur. Ergo si vteris verbis ambiguis, qualia sunt dicta verba, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, & beatæ Virginis. Et illa, Hoc est corpus meum spirituale, caeleste, & illis vteris rectam intentionem habeas, solum ex tua intentione rectam significationem habent, non ex usu, & communi hominum impositione. Ergo illis prolatis non conficitur verum sacramentum, quia non vteris signis publicis, & stabilibus.

Respondeo concedendo sacramenta esse signa publica, & stabilia, & ex usu, & communi hominum existimatione rectam significationem habere debere, sed nego huic significationi obstare, quod ex se ambigua sint, si à proferente in bonum sensum, rectamque significationem assumuntur, quia eo ipso quo sic assumuntur, ex communi hominum impositione significationem habent, cum homines in proferentis arbitrium, & intentionem remiserint significationem verborum ambiguitatem continentium, ac proinde eo ipso, quo proferens in illorum prolatione rectam intentionem habet, ex usu, & communi hominum impositione significationem rectam sortitur.

6. Tertia difficultas est, an priuatus error in materia, vel forma sacramenti obstat illius valori, si de facto in sacramenti administratione de tali errore non constat. Quod dixerim, quia si de tali errore ex vi administrationis constat, examinandum est, an ille error sic manifestatus verum sensum, & significationem sacramenti corrumpat, vel non? Si corrumpat legitimum sensum, annullat sacramenti formam, secus si non corrumpit. Exemplum est, si Arrianus conficeret baptismum in nomine Patris, Dei Filij, creaturæ, & Spiritus sancti similiter, sine dubio formam sacramenti mutaret, quia illius verum sensum corrumpit. E contra si existimares pronomen ergo, in forma baptismi aequè esse necessarium exprimi, sicuti personam baptizandam, & personas Trinitatis, sub quarum nomine baptismus conficitur, non obinde sensum, & significationem formæ mutas, tamen illum errorem exprimas, quia existimare verba aliqua necessaria esse, quæ tamen non sunt, vel non esse necessaria quæ necessaria sunt, eorum significationem non mutat, quia hic error est nimis extrinsecus verborum significationi.

Quocirca dubium est de errore interius concepto, nec in sacramenti administratione expresso, qualiter contingeret, si Arrianus credens in Deo esse vnicam tantum personam, scilicet Patrem, Filium verò, & Spiritum sanctum non esse Deum, sed creaturas, baptismum administraret sub consuetâ Ecclesiæ forma in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, an inquam praedictus error formam sacramenti mutaret? Ratio difficultatis est, quia verba sunt signa conceptum, & ad exprimendos conceptus assumuntur, sed conceptus illius hæretici putantis Filium diuinum creaturam esse falsissimus est. Ergo cum verbum filij diuini proferat, non verum filium Dei, sed falsum exprimit. Ergo non baptizat sub vera forma, quia non baptizat sub vero Filio Dei. Nihilominus omnino tenendum est ex errore interius concepto formam non mutari, quia non mutatur eius significatio: hæc enim non ex priuato cuiusque arbitrio, sed ex communi usu hominumque impositione pendet, vt rectè notauit Egid. de Coninch. q. 60. art. 8. dub. 1. n. 61. & 62. Ac verbum Filij, & Spiritus sancti in administratione baptismi ex communi usu hominumque impositione pro Filio, & Spiritu sancto eandem cum Patre naturam habentibus supponit. Nequit ergo hanc impositionem priuatus error, & singulare arbitrium mutare. Neque obstat verba esse signa conceptum, vt inde inferas illa verba conceptum falsum significare, quia non sunt signa illius conceptus falsi ex communi hominum impositione tamen à proferente ad eum significandum accipiuntur, sed potius sunt signa conceptus veri, quem proferens habet, vel habere debebat.

7. Verum esto error priuatus non mutet formam sacramenti, an videtur impedire debitam intentionem in illius administratione. Qui enim Sacramentum ministrat, intentionem habere debet administrandi sacramentum, & sub forma, & significatione, quam Christus instituit, & Ecclesia vtitur. At huic intentioni priuatus error in forma obstat, si quidem cre-

dens v. g. Filium esse creaturam, cum sub nomine Filij Sacramentum administrat, intendit sub nomine Filij creaturam administrare. Alias non esset hæreticus in illius sacramenti administratione. Ergo deficit ab intentione, quam Christus habuit, & Ecclesia vtitur.

8. Ceterum tenendum est per se loquendo errorem priuatum non impedire debitam in Sacramento intentionem, si simul cum supra dicto errore intentionem habeas administrandi, sicuti Christus instituit: sic aliis relatis docent Suar. disp. sect. 5. Egid. de Coninch. q. 65. art. 8. dub. 1. n. 61. Paul. Layman. lib. 5. sum. tract. 1. cap. 4. n. 5. & colligitur ex cap. si qui apud illos, & sequentibus de consecrat. dist. 4. & ex Trident. sess. 7. can. 4. desinente, anathema esse dicentem non esse verum baptismum, qui datur ab hæreticis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, cum intentione faciendi, quod facit Ecclesia Ratio verò est, quia ex suppositione, quod hæreticus intendit Sacramentum administrare, sicuti Christus instituit, eo ipso impedit, ne priuatus error in administrationem insuatur; illa enim prima intentio vniuersalis, & recta administrandi Sacramentum, sicuti Christus absoluta est, & efficax causa Sacramenti, & cum administratione conformatur, error vero priuatus cessat influere in sacramenti administrationem: quia hæreticus non habet voluntatem sacramentum administrandi secundum suum particularem conceptum, nisi ex suppositione quod verus sit, & Christi institutioni conformis. Vnde rare optime potest, quod administrans Sacramentum errorem habeat etiam actualem circa illius administrationem, & nihilominus voluntatem, seu intentionem rectam in illius administratione habeat, eo quod hæc voluntas non conformetur errori, sed iudicio Ecclesiæ recto, iuxta quod intendit sacramentum administrare. E contra dicendum esset, si errans expressam voluntatem habeat non aliter ministrandi sacramentum, nisi secundum suum erroneum conceptum, nam eo casu deficit intentio requisita in Sacramenti administratione, quæ necessariò debet esse recta, & Christi & Ecclesiæ voluntati conformis, & ita sustinet Suar. Egid. & Layman. supra. Quod idem esse credo, si expressam, & absolutam voluntatem haberet hæreticus administrandi Sacramentum secundum suum erroneum conceptum, tacerè, & virtualiter excludit legitimam intentionem intentioni Christi, & Ecclesiæ conformem: quia cum illa expressa, & absoluta voluntate hæc comparari non potest.

9. Hinc fit quid sit dicendum, si crederes aliqua verba in administratione sacramenti necessaria essentialiter esse, cum tamen non sint, & contra aliqua non necessaria, quæ tamen necessaria essentialiter existunt? Si enim expressam, & absolutam voluntatem habeas ministrandi sacramentum: qualiter Christus instituit, verum conficitur sacramentum, quia illa administratio non priuato tuo errori, sed Ecclesiæ iudicio conformatur. At si velis absolute administrare sacramentum sub forma, quam credis veram, cum tamen falsa sit, & à Christi institutione aliena, nequaquam sacramentum conficitur, quia non potest sacramentum conficere, nisi voluntatem habeas Christi institutioni conformem.

Secundò, sic errorem commissum circa subiectum sacramentum Baptismi, Confirmationis, aliorumque Sacramentorum, Matrimonij excepto, non vitare regulariter sacramentum, quia non obstat rectæ intentioni. Non enim ex eo, quod credas esse verum, cui sacramentum baptismi ministras, cum tamen fœmina sit, sacramentum annullatur, neque ex eo quod irregularis, vel excommunicatus existat, qui suscipit Ordines, cessat Ordinatio. Nam esto nolles excommunicatum, & aliis impeditum Ordinibus insignire, si cognosceres, ac cum ignoranter procedis, vis presentem ordinare, si Ordinibus validè recipiendis capax sit. Excludi ab hac doctrina sacramentum matrimonij, cuius valori obstat error personæ, eò quod obstat valori contractus, in quo sacramentum fundatur. Atque ita docent Henric. lib. 2. sum. cap. 8. n. 5. Paul. Layman. lib. 5. tract. 1. cap. 4. in fine.

11. Aliud verò, quod explicandum proposuimus est, quæ variatio formæ, seu materiæ peccaminosa sit? Breuiter respondeo illam mutationem, quæ sacramenti valorem infirmat esse grauius peccaminosam, neque ad vllam causam admittendam, quia est sacramenti irrisio, & grauis illius iniuria contra Christi Domini institutionem, sic ex omnium sententia Egid. de Coninch. q. 60. art. 8. dub. 2. in princ. At si mutatio valorem Sacramenti non impedit, alicui videri posset non esse graue, sed solum leue peccatum ea mutatione vt, quia est accidentalis mutatio. Sed omnino tenendum est per se, & seclusa necessitate mortale peccatum esse, quia est saltem contra præceptum Ecclesiæ in Christi institutione fundatum. Ecclesia namque prescribens modum in administratione Sacramentorum, illum seruandum præcipit, aliis in re ita graui, qualis est modus administrandi Sacramenta, nihil firmum esset si fideles obligari non essent vnicum, & vniuersum modum seruare. A qua regula solum excipi potest aliqua mutatio accidentalis in communi hominum existimatione leuissima. Quæ autem hæc sit constabit

stabit ex dicendis in singulis Sacramentis. Atque ita sustinentur. *Ægid. de Coninch. q. 60. art. 8. dub. 2. in fine. n. 84. Bonac. disp. 1. q. 2. p. 1. à n. 33.*

Dixi seclusa necessitate. eò quòd graue dubium sit, an ea stante mutare possis modum, & ritum in administratione Sacramentorum ab Ecclesia præscriptum. Cui dubio satisfecimus, tum *tract. 2. de peccat. disp. 1. pun. 13. & tract. 3. disp. 1. pun. 16.* & quando liceat vti opinione probabili, & materia dubia in Sacramentorum administratione, *tract. 1. disp. 2. pun. 5.*

P V N C T V M I V.

De causa efficiente Sacramentorum, quoad eorum institutionem.

1. A summo Deo tanquam à principali auctore sunt omnia Sacramenta instituta, à quo communicata est Christo Domino, quòd homo est, potestatis Sacramenta instituendi.
2. Hanc potestatem, quam Christus habuit, nemini, alteri communicauit.
3. Communicari tamen potest pura creatura, sed non aequè perfecta.

Duplex est causa efficiens Sacramentum. Alia instituens alia institutum ministrans. De causa instituyente agemus in præfati, & in sequenti puncto de ministrante.

1. Certum est Sacramenta omnia à summo Deo, tanquam à principali auctore instituta esse, quia solus Deus gratiæ sanctificantis auctor est, ac proinde ille solus instituere signa potest, quibus positis gratia conferatur, vel conferenda significetur. Sic D. Thom. quem omnes sequuntur q. 64. art. 2. Neque huic veritati obstat, quòd tẽpore legis nature Abrahamus, & tempore legis scriptæ Moyses, & tẽpore legis gratiæ Christus Sacramenta à Deo instituta manifestauerint, sicut dixit Paul. *ad Hebr. 1.* multifariâ, multisque modis olim Deus loquens in Prophetis, nouissimè diebus istis locutus est nobis in filio, &c. quia Abrahamus, & Moyses non Sacramentorum institutores, sed promulgatores fuerunt. Christus verò Dominus, quòd homo est, Sacramentorum nouæ legis promulgator fuit, sed non primarius institutor, & auctor, quia non ex virtute propria, sed ex accepta à Deo Patre, & ab ipso qua Deus est, gratiam sanctificantem confert, aut conferre potest: sic D. Thom. q. 64. art. 1. *ibidem*, Suarez. *disp. 12. sect. 1. concl. 2. & 3. Ægid. de Coninch. art. 2. & 4. dub. 1. & 2. Bonac. de Sacrament. disp. 1. q. 3. p. 1. n. 2. & 3. Paul Layman lib. 5. tract. 1. cap. 5. q. 1.* Verum etsi Christus Dominus, quòd homo est, non fuerit primarius Sacramentorum nouæ legis auctor, & institutor, at verè, & propiè illorum fuit institutor ex potestate à Deo accepta: ob excellentiam enim, quam habet humana natura ex vnione hypostatica ad Verbum, data fuit Christo Domino, quòd homo est, potestas signandi signa sensibilia, quibus gratia communicaretur, iuxta illud Marc. *ult.* Data est mihi omnis potestas in celo, & in terra. Ex qua potestate Sacramenta omnia nouæ legis instituit, in qua maximè differt ab Abrahamo, & Moyse, qui solum fuerunt promulgatores Sacramenti à Deo signati, non tamen ipsis data fuit potestas sensibilia signa designandi, quibus gratia communicaretur, sicuti data fuit Christo Domino, quòd homo est.

2. Hanc potestatem excellentiæ ipse Christus nobis promeruit, & insuper promeruit nobis vsum illius potestatis, & sacramentorum operationem. Quia hoc meritum & Christum commendat eiusque dignitatem extollit, & nos eius obsequio strictius obligat, & diuincit. Nemini autem hanc potestatem Christus Dominus communicauit, nec vlli alteri præter Christum à Deo data fuit, sicuti aperte colligitur ex Trident. *sess. 7. can. 1.* dicente, anathema esse qui diceret omnia sacramenta nouæ legis non fuisse à Christo Domino instituta, & *sess. 14. can. 1.* Idem de extrema vnctione definitur, de qua poterat speciale dubium esse, eò quòd expressè ex nullo loco Euangelij colligatur Christum Dominum hoc Sacramentum instituisse. At traditione Ecclesiæ, cuiusque declaratione pro certo tenendum est hoc Sacramentum, sicut & reliqua omnia per se instituisse. Apostolis autem illius, & aliorum prædicationem, dispensationem communicasse. Iuxta illud 1. *Corinth. 4. n. 1.* Sic nos existimet homo vti ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei, id est sacramentorum. Expediebat namque, ut Christus Dominus antequam ad celum migraret, suam Ecclesiam perfectè fundaret. At ad illius perfectum fundamentum Sacramentorum institutio peruenit. Ergo ab ipso, & non ab Apostolis omnia fuerunt instituta, & ita sustinentur D. Thom. q. 60. *art. 4.* Suarez. *disp. 11. sect. 1. Valq. disp. 13. cap. 1. Ægid. de Coninch. dub. 1. à num. 7. & dub. 2. n. 19.* Paul. Layman. *lib. 5. tract. 1. c. 5. q. 1. & 2.* Bonac. *disp. 1. q. 3. p. 1. à n. 4.*

3. Solum est inter Doctores controuersia, an ea potestas, quam habuit Christus Dominus, quòd homo est, aliqui pura

Ferr. de Castro Sum. Mor. Pars IV.

creatura communicari possit? Alij affirmant, alij negant, quorum opiniones conciliantur optimè *Ægid. de Coninch. dicta. q. 64. art. 4. dub. 2.* Paul. Layman. *lib. 5. sum tract. 1. c. 5. q. 2.* dicentes communicari posse, sed non cum ea perfectione, ac fuit Christo communicata. Priorem partem probò, quia potuit Deus pura creatura in præmium alicuius boni operis facti, vel faciendi, vel ex pura liberalitate potestatem concedere designandi aliqua signa stabilia, quorum recto vsui gratiam iustificantem annecteret. Sed hæc est potestas sacramenta instituendi. Ergo pura creatura hæc potestas communicari à Deo potest. Secundam verò partem, scilicet hanc potestatem non esse ita perfectam, sicuti est perfecta, quam habuit Christus, sic manifesto: quia Christo fuit concessa hæc potestas quodammodo ex debito, tum ob excellentiam personæ, tum ob eius opera de condigno meritoria huius potestatis, & illius vsus, ac effectus, quæ nullatenus pure creatura conuenire possunt. Non enim pura creatura hæc potestas debita esse potest, neque ob eius excellentiam, neque ob opera meritoria, cum nulla pura creatura de condigno mereri possit alieni peccati remissionem.

P V N C T V M V.

De efficiente Sacramentorum causa, quoad eorum administrationem.

1. Minister Sacramentorum solus est homo viator.
2. Legitima intentio ad valorem Sacramenti requiritur.
3. Actualis necessaria non est, sed sufficit virtualis.
4. Quando hæc intentio virtualis adstet, explicatur.
5. Habitualis, & interpretatiua intentio non sufficit.
6. Intentio sufficiens debet esse absoluta, non conditionata pendens à futuro euentu. Excipitur matrimonium.
7. Intentio sub conditione præfati, vel præterita nõ vincit Sacramentum, illicitè tamè apponitur absq. causa rationabilij.
8. Probitis ministri ad valorem sacramenti necessaria non est, bene tamen ad illius licitum vsum.
9. Existens in peccato, & Sacramentum ministraturus debet conari ad conuersionem.
10. Excipitur ab aliquibus administratio baptismi seclusa solemnitate. Non admittitur exceptio.
11. Alij excipiunt sacramentum matrimonij. Sed neque hæc exceptio approbatur.
12. Alij, sed pauci excipiuntur Eucharistia ministratorem. Sed reprobanda est exceptio ut aliena à veritate.

1. Sacramentorum precipue nouæ legis solus est constitutus minister homo viator, quia pro cursu huius peregrinationis, & in illius subsidium sunt à Christo instituta, & hominibus concessa. Expediebat ergo solum hominem in hac vita degentem illorum ministrum esse: vti docuit D. Thom. q. 64. *art. 7.* què ferè omnes Doctores sequuntur apud *Ægid. ibi, & Suar. disp. 13. sect. 1. Bonac. disp. 1. q. 3. pun. 1. à n. 9.* Hinc fit neque demones, neque Angelos beato sacramentorum ministros esse. Quod si aliquando constaret demones, vel Angelos sacramentum aliquod ministrasse, credèdum est Angelis datam esse à Deo potestatem, & ex hac potestate diuinitus, & miraculosè accepta sacramentum concessisse, vt multis exemplis exornat Sayr. *lib. 2. de Sac. c. 3. vnica art. proposit. 5.* Demoniis autem nunquam credendum est hanc potestatem communicari, sed ex sua malitia sacramenti ministratorem attentasse. Sic D. Thom. q. 64. *art. 7.* Valq. *ibi.* *Ægid. de Coninch. n. 5. & seq. Sayr. dicto lib. 2. c. 3. q. vnica. art. 2. & 3.* Bonac. *disp. 13. p. n. 10. & seq. Suar. disp. 13. sect. 1. 2.* Duplex pro sacramentorum administratione expostulatur in ministro conditio, videlicet legitima intentio, & pura conscientia. Si de intentione legitima loquamur, ita necessaria est ad sacramenti valorem, vt ea deficiente nullum sacramentum conficiatur: cum enim sacramenti ministratio libera esse debeat, necessario expostulatur in ministro voluntas libera illius, atque adeò quòd liberè velit, & intendat sacramentum conficere, sicut Christus instituit. Conclusio est de fide definita à Trident. *sess. 7. can. 11. & sess. 14. can. 9. & à Florent. Concilio, Decretio de vnione Armeno.*

3. Quapropter solum est dubium, quæ intentio sufficiat, & necessaria sit: Sufficere actualem nemini potest esse dubium cum sit intentio præcipua, quæ haberi potest. Suar. *disp. 13. sect. 3. circa medium.* Valq. *5. p. disp. 138. cap. 6.* Bonac. *disp. 1. q. 3. p. 2. §. 3. à num. 11.* At hæc intentio actualis necessaria non est, sed sufficit virtualiter, & moraliter perseverans. Non enim expediebat Christum Dominum in Sacramentorum administratione expostulare voluntatem moraliter impossibilem: haberi autem communiter voluntatem actualem vix erat possibile. Non igitur, est censendum illam Christum Dominum expostulare: Sic D. Thom. *quæst. 64. art. 9.* Suar. *disp. 13. sect. 3. circa medium.* *Ægid. de Coninch. art. 8. dub. 2.* Sayr. *lib. 2. cap. 4. q. 4. art. 2.* Bonac. *disp. 1. q. 3. p. 2. §. 3. à num. 11.*

Paul.